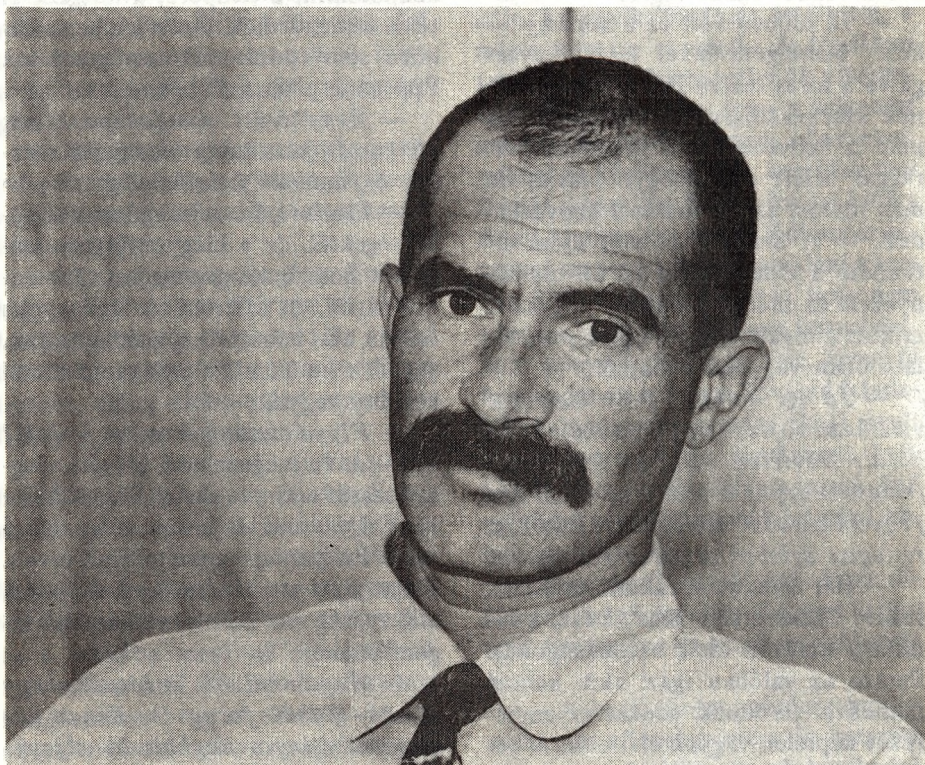

Tököli maraton

(Beszélgetés Frank Tibor
alezredessel)

„Kilábalóban vagyunk a bajból...”

Csodaszépek a hajnalok és az éjszakák Afrikában. A nap színe, mozgása fantasztikus. Hirtelen jelenik meg a horizonton, majd szinte mozdulatlanul függ a messzi úr azúr kötelein és mint békés atomreaktor, ontja magából az iszonyú hőt. Este pedig hirtelen, átmenet nélkül bukik le s azonnal beáll a hűvös sötétség. Végtelenül magányos csillagok bámulják

a magányos Szaharát, amelynek varázsa örökre megfogja az *ott jártak* szívét.

Frank Tibor, a tököli Fiatalokörök Börtöne és Fogháza frissen kinevezett igazgatója esetében inkább az *ott futottak* megjelölés érvényes. 214 kilométert futott két nap alatt a homokfutás maratonján Dél-Marokkó homokbuckái, irdatlanul nehéz terep- és

klímaviszonyai között, tömött hátizsákkal a vállán.

Ahogy nekiment a Szaharának, elszánt akarattal, akadályokat legyőző vasfegyelmével, úgy próbál most Tökölön rendet rakni végre.

— Jó időben volt ez a verseny — kezdi beszélgetésünket teáját kavargatva a híres teaivó Frank Tibor, akinek szerkesztőségünk titkárnője ha nem is kedvencével, a hibiszkusz virággal bélelt csipkebogyó teával, de más illatos, szolid nedűvel kedveskedett. — A Szaharában volt időm eltűnődni a kinevezésem körüli eseményeken és meditálni azon, hogyan s miként a továbbiakban. Úgy látom, kilábalóban vagyunk a bajból.

— *Jó ezt hallani. Politikusokkal vetélkedő sajtókampány alakult ki ön körül. Névtelen informátoruk bejelentése alapján a Mai Nap cikkírója fegyőrlázadást emlegetett Tökölön, rettegett színben tünterve fel önt.*

— Hát igen, álám raktak rendesen, fekete díszkeretben olvasták rám a vádakat, amatőr élcü ostobaságokat. Persze az valóban igaz: akik nem a munkával törődnek, azokat az embe-
reket képtelen vagyok elviselni. A becsületes kollégákkal viszont a legjobb összhangra törekszem. Meghívtam a Mai Nap cikkíróját, Rimóczy urat, ugyan nézzen már körül nálunk: hol, melyik épületben, melyik zárkában ér-
zékeli fegyőrlázadást? Bárhová beléphet, bármelyik örrel beszélhet, szabad a pálya. Ötven kérdést tett fel az újságíró. Valamennyire nagy nyíltsággal válaszoltam. A cikk a mai napig sem jelent meg a Mai Napban. Úgy látszik, csak a negatív szenzáció érdekelte őket, nem a valóság tényei.

— *Ugyanakkor más szempontból ön a sajtó kedvence is, mint sportember. Árulja el, futás közben gondol-e a börtönre?*

— Nem, csak magamra, a fizikai állapotomra, a tempóra, a lélegzetvé-
telre koncentrálok. Futás közben sem mire sem tudok tartósan gondolni. Épp ez a pihentető benne.

— *Rendkívüli munkaképességét, fizikumát, karakterét bizonyára részben a futásnak köszönheti.*

— Életformám nem véd meg a nehézségektől, de a kiegyensúlyozottsá-
gomat hosszú távra megőrzi. Történhet bármi, én kibírom. A legnagyobb csapás, ami más embert esetleg ledönt, engem nem készít ki. Néha talán túl kemény vagyok.

— *Figyelmezteti erre önt valaki?*

— A feleségem, aki jó társ, fog-
lalkozását tekintve pszichológus. Időnként ő olvassa fejemre: túl szigorú vagy! Én persze elutasítom az érveit. Tudat alatt azért biztosan befolyásol, makacsságom, befolyásolhatatlansá-
gom ellenére is.

— *Magán külsőre is látszik, hogy kemény fából faragták. Kinek köszönheti átlagot meghaladó teljesítményeit?*

— Édesanyámnak. Anyám szülei olaszok voltak, anyai nagyapám, Marzola Ciprián, egy vasútépítő társaság alkalmazottjaként járta Európát, s vetődött el Erdélybe is, ahol megnősült. Anyámat Marcellának hívták. Három fiút szült. Apámat távolra szólította a hivatása, csak hétvégeken járt haza, anyámra hárult a feladat a családot összetartani. A modern társadalmak nagy hibája, hogy az anya nem lehet anya. A miénk szerencsére az volt, a

nap huszonnégy órájában együtt voltunk, mindent meg tudott teremteni, lehetetlen nem ismert, soha nem panaszkodott, nem sírt, kívül-belül rendezett volt, szeretettől harmonikus. Mindent megtett értünk. Anyámnak víziszonya volt, de amikor úszni tanultam, a parton ült, s felügyelte első karcsapásaimat. Hiszem, tudom, hogy az ép testben ép lélek elve mennyire igaz.

— *Miközben napi munkája negatív irányultságú lelkek, gyenge fizikumú vagy agresszivitásra hajlamos testek közé szólítja...*

— Az esendőség megfog. Tudom, hogy miért van ott, átérzem az elítéltek joghátrányos helyzetét. Ha valaki nem tudja magát tudatosan kordában tartani, akkor előbb-utóbb enged valamilyen rossz behatásnak.

— *Vagyis a bűnnek. A fiatalkorú bűnelkövetőkre milyen hatással van az ön sportemberi teljesítménye?*

— Tudják hogy sportolok, kikiabálnak az ablakon: „Jó napot, igazgató úr! Láttuk ám a tévében, mikor jön be a zárkába mesélni?” Felderülnek a jó válaszoktól. Én minden fórumon hangoztatom, hogy az elítéltre vigyázó nevelőknek tekintélyt, magabiztosságot kell sugározniuk. Csak egy hallatlanul emberséges légkör formál ezeken a fiatalokon.

— *A ráérzés, az intuíció mennyiben fontos az önök munkájában?*

— Nagyon fontos, mert nem szabad egyformán foglalkozni az elítéltekkel, hanem személyre szólóan kell velük megtalálni a hangot. Nálunk nem az az elsőrangú kérdés: ki, miért van elítélve? Hanem az, mennyivel épebb személyiséget formálhatunk belőlük.

— *Lehet-e kulcsot találni pszichopata, halmozottan sérült fiatalokhoz?*

— Nemcsak lehet, kell is. Elmondok egy esetet. Van egy súlyos, pszichopata elítélünk, ösztönember, kezelhetetlen, nagyon primitív személyiség, aki mindig valami disznóságot csinált, az egyik fogdáját letöltötte, s máris követte a másik. A fogdában tombolt, minősíthetetlenül viselkedett. Én megtudtam, hogy a számtant szereti. Kezébe nyomtam könyveket, miközben közöltem vele: kap húsz nap fogdát, készüljön fel, én fogom kikérdezni. Hallom ám vissza, Kolompár piszokul tanul, fel akarja mondani a leckét. Elkövettem azt a hibát, hogy nem azonnal kérdeztem ki, erre felszabdalta a könyvet. Leültem vele, remekül felmondta az anyagot. További feladatokat adva nyolcvan százalékkal javult a viselkedése. Csak vigyáznunk kell, hamar széttörnek: folyamatosan kell erősíteni a sérült személyiségeket abban, amiben jók.

— *Igazgató úr, térjünk át az állomány belső ügyeire. Hogyan viszonyul barátaihoz és az ellendrukkerekhez?*

— A barátaimért mindent megteszek. Az ellenségeimért is, pusztán azért, mert föléjük akarok kerekedni. Az ellenszenv tisztázására az első adandó alkalommal leülök egy kis beszélgetésre. Öszinteségért őszinteséget várok cserébe. A jellemtelen viselkedést nem szívelhetem.

— *Megbízott parancsnoksága alatt több mint hatvanan távoztak az állományból.*

— Aki nyilvánvalóan átvág, rossz információkkal szolgál, s mindezt tudatosan teszi, annak nincs helye a tes-

tületben. Én keményen, következetesen, határidőre kérem a feladatok teljesítését. Hibákat felszámolni nálam csak egyféleképpen lehet: *most és azonnal!* A jelenlegi állománnyal már elégedett vagyok. Távoztak jó néhányan, akik egymásból akartak megélni, holmi tököli dinasztikus beidegződésekkel. Más szellemet akarok a régi helyett. A mostani állományt szeretem, igyekezetüknek tapintható jelei vannak. Amit már igazgatóhelyettesként elértem, már ez az állomány segítette: világosan látom.

— *Ellenségei egy pillanatra azért boldogok lehetnek. Amikor fegyelmet, szigorú megrovást kapott ön is a Zemplényi ügy kapcsán.*

Frank Tibor elkomorul. De csak egy pillanatra.

— Hétvégeken gyerekeket vitt ki Zemplényi úr, kétségtelen, hogy töréntek szabálytalanságok, ezekre a dolgokra jobban oda kellett volna figyelni. Elmarasztaltak abban, hogy miért nem jeleztem. Én, mint az akkori igazgató helyettese, csak másodlagos információkkal rendelkeztem. E kiutaztatások általában hétvégen történtek. Zemplényi körül sokféle kószá hír keringett. A fogház mégis inkább az adományokat érezte, a hárommillió forintos tévéláncot. A Vöröskereszt is vitt ki patronált gyerekeket, nem érzékeltem én sem a veszélyt. A fegyelmi rosszul érintett. Először fellebbezni akartam. Aztán tetszik, nem tetszik, önkritikát gyakorolva megnyugodtam a fekete pontszerzésben: helyettesként is jobb információs hálózattal kellett volna rendelkeznem.

— *A börtönigazgatói állás betöl-*

tésére öten adtak be pályázatot. A Zemplényi ügy hátrányt jelentett önnél, de szerencsére nem ez dominált, hanem a gyakorlat, a hosszú bévés múlt. Megvan a diplomája; tanárképző főiskolát végzett Szegeden pedagógia-magyar szakon, Sopronköhidán volt nevelő, majd személyzetis Tökölt megelőzve. Helyettese, Hevényi Attila főiskolai docens, alezredes is pályázott a parancsnokságra. Hogy dolgoznak együtt?

— Ó, kiválóan kiegészítjük egymást — élénkül fel az igazgató karakteres arca —, ő szemmeláthatóan közvetlenebb, oldottabb egyéniség nálam. A helyettesem: nem szeretem ezt a szót, a kollégám ő, akivel egy a szándékunk, és ez a lényeg. A pályázati koncepciókat, amelyet megfogalmaztunk, azt fel is építjük.

— *Tököl kiemelten fontos társadalmi ügy. Nem mindegy, milyen életessel távoznak innen a 14–21 év közötti fiatalok.*

— Nem győzöm hangsúlyozni az emberi jogok tiszteletét az elítéltekkel szemben, s kiváltképp, mert gyerekek. Ideám mintákat adni. Megtanítani hogyan kell enni, udvariasan köszönni, szólni egy nőhöz. Messzemenően elítélem a trágár, durva beszédet, az elítélt nyakonvágását. Itt nincs pardon: pszichológiailag kell fegyelmezni! Múltkor is mit tapasztalok; borostások a srácok. Megkérdezem X. fegyőrt, miért nem borotválkoztak meg? „Nincs pengéjük” — így a válasz. „Tíz perc múlva sima arccal akarom látni őket!” — mondom. Úgy történik. Az ő szabadkozik: „Magának megcsinálják.” Hoppá. Hol a probléma, a gyerekekben vagy az örben?

— *Mi a vesszőparipája a helyi tennivalókban?*

— A módszertani repertoárban előbbre lépni. Ezért a helyi továbbképzés rendszerét teljesen átdolgozzuk. Nem csak azt kell sulykolni az örökbe, amit a jogszabály mond, hanem azt, amit a maga millió tapasztalatával a praktikum sugall. Eseteket és intézkedéseket vitatunk meg, ki hogyan old meg szituációkat, mi a jó, mi a rossz egy módszer alkalmazásában. A másik vesszőparipám a hivatásos állományról való gondoskodás.

— *Ez nem lehet könnyű: az örök, a felügyelők ma rendkívül nehéz körülmények közt dolgoznak, alacsony az illetmények.*

— Többen élnek közülük a létminimum alatt. Ma is bejött egy fiú: le akar szerelni, családos ember, kevesli a bruttó 18 ezret. Mi úgy megyünk Európa felé, hogy az elítélt mind több lehetőséget kap, helyzetét humanizálják, az ör közérzete viszont a bv. intézmények szociális nehézségei miatt rosszabbodik. Az ellentmondás feloldására a csoportmunka, a közérzetjavító motívumok fontosságát hangsúlyozom. Mi egy célért dolgozunk, irányítói és végrehajtói tagolásban, alá- és fölérendeltségi hierarchiában is kollégák vagyunk. Rengeteg kedvezményes akciót szerveztünk az intézményen belül. Nőnap rendezvényünkön a férfiak főztek, táltak, az őszi férfifesztiválon pedig a nők lesznek a személyzet.

Tökölön a bévés állomány létszáma 340. Betöltetlen a büntetés-végrehajtási osztályvezető, a személyügyi és szociális osztályvezető helye, a belső ellenőr, a vállalati főkönyvelő is hi-

ányzik. Húsz ört keresnek, de nem vonzóak az alacsony fizetések.

Az igazgató jövőképe bizakodó, határozott perspektívákat lát maga előtt.

— *Ahogy most áll az intézet, arra már lehet építeni, az ellendrukker hangulatszítás megszűnt. Az állomány előtt nyilvánvalóvá vált, hogy három dologban nem ismerek tréfát: megvesztegethetetlen vagyok, tiszta kezű, korrekt és nyílt.*

— *Gazdasági téren mit tervez új elemként a munkanélküliség feloldására, a kinti piaci reálfolyamatokhoz alkalmazkodva?*

— Pillanatnyilag mindössze 150 fő dolgozik. Beszűkülte a Dunai Vegyipari Vállalat betonelemgyártó kapacitása, a Taurus gumiabroncs drótmelevítőjét is csak egy műszakban gyártják (ma már bér munkában) a gyerekek. A pártállami sürgés-forgás, amikor 15 céggel álltunk kapcsolatban, megszűnt, de azért apátiába nem esünk. Egyik üres üzemcsarnokunkba betelepült a FERLA Kft. Harminc fiatal három műszakban gyártja nekik a WC-papírt. A Gold-But Kft. lisztnek való zacskókat készített a gyerekeinkkel, sajnos négy fővel kimerül a munkaadói tevékenységük. Ez kevés. Mi megyünk a vállalkozók elé. Falugyűlésen már jeleztük, vállalkozói fórumot tartunk, újságban hirdetjük magunkat. Egyszóval ajánlkozunk. Velünk jól jár bárki. Nem kell tb-t fizetni, nem kell szabadságot adni, a hiányzót másik elítélttel tudjuk pótolni.

— *Eszerint a vállalkozói, nyitott börtön az ideája, a gyulaihoz hasonlóan?*

— Igen. Franciaországban és Ang-

liában virágzik a vállalkozói börtön, aminek én messzemenően a híve vagyok. Vagy embereket adok ki, vagy helyet, hozzák be a munkát. Hasznos ötlet nálam el nem vész. Két hete elindítottam egy áradatot, már vannak jelentkezők, biztató jelek a prosperálásra.

Még a kenyér is más lesz Tökölön. Gusztusos cipóként frissen kapják meg az elítéltek, nem raktárból. Nem lesz kidobott kenyér, de lesz házigyártás, sőt még remek üzlet is beindulhat, de titkokat egyelőre nem árulhatunk el a fogházbizniszből.

A kulturális élet is frissebben pezseg mostanában. Mácsai Pál és Gálfy László színművészek zsűriztek egy versmondó versenyen, s azzal az ígérettel távoztak, megpróbálnak munkát szerezni. Másnap már meg is jelent az általuk küldött, Angliában tanult szupermenedzser, végigjárta a három nagyméretű, üresen kongó üzemcsarnokot, megnézte a munkavégzőket és csomagtervet készít az esetleges foglalkoztatási lehetőségekre.

Két sarkalatos dolgot említenék még. A fiatalok oktatására, szakképzésére, szabadidős tevékenységük finanszírozására alapítványt hozunk létre. Rengeteg külföldi csoport fordul meg nálunk, nem leszek rest előttük a sovány költségvetésre célozni, s az alapítványra, amelyet a jogászok most öntenek formába. Ha elkészül, mindenfele publikáljuk majd.

A másik: a falu és a fogház rossz viszonyán javítanunk kell. Máris meg-

mozdult valami: volt egy közbiztonsági ülés, amelyen mi ingyen, bérmentve felajánlottunk a falunak a szolgálati kutyáinkból néhányat. Huszonhét német juhászkutyánkból igazán adhatunk. Nagyban folynak a volt orosz laktanyák lakásátalakítási munkálatai, ingyen felajánlottuk a parképítő tereprendezéshez az elítéltek munkáját.

— *Ama emlékezetes gyilkosság következtében még ma is félelem él a lakosság körében.*

— Ezért garanciákkal élünk. Bárki bejöhet, megnézheti az elítélt személyi kartonját, beszélhet velük: mi nem gyilkosokat kölcsönzünk. A minden irányú nyitottság híve vagyok: az európai normákhoz a tököli normákon át vezet az út. És örömmel mondom: az eddig elzárkózott falu már kért tőlünk nyolc fiatal tereprendezésre és két kutyát járőrözésre.

A közelmúltban éjszakai rádióadásban volt szó Tökölről, ennek nyomán jelentkezett a parancsnokságon egy nyugdíjas kőműves, meghatódva a hallottaktól, ingyen és bérmentve felajánlja, bejár a börtönbe kőműves szaktanfolyamot vezetni.

A tétlenségnek vége. Remélem, a Tököl az Tököl kézlegyintéseknek is. Megújult állománnyal tiszta lapot nyitunk — hallom záróakkordként Frank Tibor igazgatótól. Majd hozzáteszi: a Kurírban nemrég „Vasmárookban humanusan” címmel jelent meg rólunk cikk. Hm. Nem is rossz tulajdonképpen ez a cím. Ez van...

Pardi Anna